

2020/2013/3053

13.9.2013

Sisäasiainministeriö,
PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@intermin.fi
Marko Meriniemi
marko.meriniemi@intermin.fi.

SISÄASIAINMINISTERIÖ

13. 09. 2013

INRIKESMINISTERIET

**Poliisihallituksen lausunto Valtioneuvoston asetustalon Esi-
tutkintalaista, Pakkokeinolaista sekä salaisista pakkokeinoista**

Sisäasiainministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa valtioneuvoston asetustalon esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta. Vuonna 2014 uuden lain myötä voimassa olevat asetukset kumoutuvat.

Poliisihallitus pitää tärkeänä, että salaisten pakkokeinojen käyttöä tullaan asetuksella sääntelemään ja sillä tavoin selkiyttämään erityisesti lainsäädäntöä teknisesti. Asetustalon osassa asiat ja luvut on ryhmitelty selkeästi eikä siitä ole muuta lausuttavaa. Poliisihallitus lausuu sisällöllisiin kysymyksiin seuraavasti.

Asetustalon 1 luvun 2 pykälän kohdassa 2 on kirjattu, että laadittavaan kuulustelupöytäkirjaan on merkittävät tiedot muun muassa elatusvelvollisuudesta, tuloista ja varallisuudesta. Poliisihallitus esittää kohtaa muutettavaksi siten, että kuulustelupöytäkirjaan kirjattaisiin muuttuneet elatusvelvollisuus- ja nettotulotiedot.

Saman pykälän viimeisessä momentissa todetaan, että asianomistajana kuulusteltavan yhteisön laillisen edustajan kuulustelupöytäkirjaan merkitään yhteisön tunnistamiseksi tarpeelliset tiedot. Poliisihallitus esittää edellä mainittua kohtaa muutettavaksi niin, että kuulustelupöytäkirjaan tulisi merkitä Valtioneuvoston asetuksen 29.3.2001/288 3 pykälän mukainen yritys- ja yhteisötunnus.

Asetustalon 1 luvun 3 pykälän kohdissa 7 ja 8 olevia kohtia esitetään muutettavaksi siten, että kohdissa mainittu "tiedot" -sanat korvattaisiin merkinnällä henkilö- ja yhteystiedot.

Asetustalon 1 luvun 4 §:ssä pykälässä todetaan, että sen lisäksi, mitä esitutkintalaissa säädetään, on esitutkintapöytäkirjaan myös merkittävät syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä tarvittavat tiedot esitutkinnassa käytetyistä pakkokeinoista. Ilmeisesti kirjaus pakkokeinojen osalta pitää sisällään myös salaiset pakkokeinot. Kyseisen pykälän sanamuoto jättää esitutkintaviranomaiselle harkintavaltaa siltä osin, mitä esitutkinnassa käytettäviä pakkokeinoja merkinnät -sivulle kirjataan. Poliisihallitus esittää arvioitavaksi, tulisiko kirjausta muuttaa siten, että pykälään lisättäisiin poikkeus-

1, 3, 4 ja 6, pykälän 15 kohta 1 tulisi poistaa. Edellä mainituissa kohdissa edellytetään kirjattavaksi sellaisia seikkoja, että ne paljastaisivat poliisin taktisia ja tutkinnallisia menetelmiä tai kirjausten perusteella ne olisi pääteltävissä.

Asetusluonnoksen 3 luvun 9 pykälän 2 momenttia: "Keskusrikospoliisin päällikkö, suojelupoliisin päällikkö ja poliisilaitoksen päällikkö määräävät yksiköissään peitetoiminnan toteuttamisesta vastaavan päällystöön kuuluvan poliisimiehen" Poliisihallitus esittää muutettavaksi muotoon: "Keskusrikospoliisin päällikkö, Suojelupoliisin päällikkö ja poliisilaitoksen päällikkö määräävät yksiköissään peitetoiminnan toteuttamisesta vastaavan salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen".

Asetusluonnoksen 3 luvun 10 pykälässä mainitut kohdat 4-11 kirjattavaksi esitetyt asiat sisältävät tai niistä on pääteltävissä poliisin taktisia ja tutkinnallisia seikkoja, jotka vaarantavat ilmitullessaan koko tiedonhankinnan ja saattavat vaarantaa toimintaan osallistuvat henkilöt. Poliisihallitus katsoo, että kyseiset kohdat tulisi näin ollen poistaa.

Samassa pykälässä kohdassa 10 peitetoiminnasta tehtävään pöytäkirjaan on esitetty kirjattavaksi: " rikosentekokiellon toteutuminen". Esitettyyn kirjaukseen liittyen Poliisihallitus korostaa, että asetusvalmistelussa tulisi huolellisesti arvioida sitä, että vaadittu kirjaus ei aseta virkamiestä tilanteeseen, joka olisi itsekriminointisuojaan vastainen.

Asetusluonnoksen 3 luvun 13 pykälässä säädetään tietolähdetoiminnasta. Poliisihallitus esittää arvioitavaksi, tulisiko pykälään kirjata, koskeeko pykälään kirjatut asiat ohjattua tietolähdetoimintaa. Muun muassa Hallituksen esityksessä (222/2010) on todettu lainsäädäntötarpeiden koskevan nimenomaan tietolähteen ohjattua käyttöä, jossa poliisi pyytää tietolähdettä hankkimaan rikoksen selvittämiseksi merkityksellisiä tietoja.

Asetusluonnoksen 3 luvun 21 pykälään on kirjattu poliisin tiedonhankinnan valvontaa varten tiedonhankinnan käyttöä seuraavan ryhmän kokoonpanosta. Pykälän otsikoksi Poliisihallitus esittää "Poliisin tiedonhankinnan seurantaryhmä". Ryhmän tehtävät ja rooli ilmenisivät pykälään kirjattuina.

Lisäksi Poliisihallitus esittää, että pykälässä mainitun seurantaryhmän koostumusta harkittaisiin uudelleen. Tällä hetkellä seurantaryhmässä on edustettuina muun muassa oikeusministeriön nimeämä tuomioistuinlaitoksen edustaja sekä syyttäjälaitoksen edustaja. Tämä on osoittautunut käytännössä ongelmalliseksi muun muassa sen johdosta, että kokouksissa käsitellään asioita, jotka puhtaasti liittyvät poliisin, tullin tai rajavartiolaitoksen operatiiviseen toimintaan sekä taktisiin ja tutkinnallisiin seikkoihin. Asiat kuuluvat useasti vaitiolo-oikeuden piiriin, jota oikeutta syyttäjillä virassaan ei ole tulevankaan lain mukaan. Edellä mainittujen tahojen kokouksissa mukana olleet edustajat ovat myös itse tuoneet esiin ongelmat, jotka liittyvät muun muassa johonkin pakkokeinoon liittyvään linjauksikysymykseen, jossa arvioidaan toimenpiteen laillisuutta.

Poliisihallitus esittää arvioitavaksi, tulisiko seurantaryhmän jäseniksi jatkossa määrätä edustajat ainoastaan sisäasiainministeriöstä, Poliisihallitukses-

ta, Keskusrikospoliisista, Suojelupoliisista, Helsingin poliisilaitoksesta, Tulista sekä Rajavartiolaiksesta.

Tulevassa lainsäädännössä takavarikon täytäntöönpanoa säädetään ainoastaan pakkokeinolain 7 luvun 13 pykälässä. Lainmuutoksen myötä takavarikon piiriin voi jatkossa tulla esimerkiksi kiinteistöt, jotka saattavat aiheuttaa vähäistä suurempia täytäntöönpanokustannuksia poliisilaitoksille.

Voimaan tulevassa lainsäädännössä ei ole säädetty, voiko esimerkiksi edellä mainittuja kuluja velkoa jälkikäteisesti. Poliisihallitus pyytää arvioimaan, tulisiko asetuksessa säätää täytäntöönpanosäännöksistä huomioon sen, että vakuustakavarikon panee täytäntöön ulosottoviranomainen, kenellä on käytettävissään koko ulosottoaaren mahdollistama lainsäädäntö.

Voimaan tulevan Esitutkintalain 3 luvun 3 pykälän 2 momentissa on uusi säännös jutun esiselvittelystä. Kyseessä on uusi tutkintamuoto, joka suoritetaan asiassa, jossa syytä epäillä -kynnys ei ole vielä ylittynyt. Pykälän mukaan tutkinnassa noudatetaan soveltuvin osin esitutkintalain säännöksiä. Poliisihallitus esittää arvioitavaksi, tulisiko asetuksessa tarkentaa edellä mainittua kirjausta esitutkintalain soveltamisesta esikäsittelyn yhteydessä.

Voimaan tulevan Esitutkintalain 11 luvun 1 pykälässä säädetään esitutkintapäätöksistä. Pykälässä mainitaan nimeltä kolme eri tilannetta, joissa päätös tulee tehdä ja tämän lisäksi todetaan, että päätös tulee tehdä muulloinkin, kun sillä on vaikutusta asianosaisen etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Pykälän esitöistä ei selviä, mitä muita päätöksiä pykälässä tarkoitetaan. Poliisihallitus pyytää arvioitavaksi, tulisiko asetuksessa tarkemmin määritellä muut kuin erikseen mainitut päätökset, joihin esitutkintalain 11 luvun 1 pykälässä viitataan.

Poliisijohtaja

Robin Lardot

Poliisitarkastaja

Pentti Kangasniemi

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.